

Міністерство освіти і науки України
Чернігівський промислово-економічний коледж
Київського національного університету технологій та дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з НР

_____ Л.М. Рославець

_____ 20__ р.

**Методичне забезпечення
лекційного курсу з дисципліни
КАЗНАЧЕЙСЬКА СПРАВА
для студентів III курсу
спеціальності
071 «Облік і оподаткування»**

Уклав

Л. В. Бешун

Розглянуто на засіданні
циклової комісії економічних
та обліково-аналітичних дисциплін
Протокол №__ від __ _____ 20__ року

Голова циклової комісії

І.В. Ренська

ВСТУП

Казначейська справа – є досить складною навчальною дисципліною, вона ґрунтується на численних законодавчих і нормативних документах, які постійно змінюються, що ускладнює розуміння та вивчення теоретичних і практичних аспектів діяльності Державного казначейства.

Основною метою вивчення дисципліни є набуття студентами теоретичних знань з питань управління державними фінансами та забезпечення виконання Державного бюджету України, формування та виконання державного бюджету, складу, структури, джерел формування, призначення та ролі фінансів у забезпеченні виконання функцій державних органів влади.

Головне завдання навчальної дисципліни - полягає у формуванні цілісної системи знань про казначейську систему виконання державного бюджету та особливості функціонування державних фінансів в сучасних умовах.

Предметом дисципліни „Казначейська справа" є фінансові відносини, що пов'язані з формуванням, розподілом та використанням державних фінансових ресурсів, необхідних органам державного управління для виконання покладених на них завдань та повноважень.

ЦІЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Студент повинен знати:

- сутність і форми прояву державних фінансових відносин;
- категоріальний та понятійний апарат курсу «Казначейська справа»;
- роль Державного казначейства України у забезпеченні виконання Державного бюджету України;
- організацію фінансових відносин на всіх рівнях;
- закономірності розвитку державних фінансів;
- засади проведення фінансової політики держави і управління фінансами.

Студент повинен уміти:

- узагальнювати тенденції і закономірності розвитку фінансів макrorівня;
- швидко опановувати зміни, які відбуваються у фінансовій практиці Державного казначейства України;
- аналізувати сутнісні характеристики фінансових процесів, досліджувати фінансові явища у ринковій економіці;
- об'єктивно оцінювати фінансові та економічні процеси.

Студент повинен вміти застосовувати отримані знання на практиці при розв'язанні професійних завдань.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1 Становлення та розвиток казначейської справи в Україні

Необхідність та причини створення Державного казначейства на Україні

Історичні умови започаткування казначейства в світі

Тема 2 Нормативно-правове регулювання казначейської справи в Україні

Місце Державного казначейства в Бюджетному кодексі України

Нормативно-правові акти Державної казначейської служби України

Тема 3 Організаційна структура та бюджетні повноваження Державного казначейства України

Структура органів Державного казначейства на Україні. Функції та повноваження Держказначейства.

Сутність та призначення бюджетної класифікації

Класифікація доходів бюджету. Класифікація видатків та кредитування бюджету.

Класифікація фінансування бюджету та боргу.

Розрахункові палати у системі казначейства

Тема 4 Бухгалтерський облік і звітність про виконання бюджетів

Організація облікової політики та бухгалтерського обліку в Державному казначействі, його принципи, завдання.

План рахунків виконання державного та місцевих бюджетів. Синтетичний та аналітичний облік операцій

Звітність у системі Державного казначейства. Склад річної звітності з виконання Державного бюджету

Тема 5 Платіжна система виконання бюджетів

Сутність платіжної системи. Єдиний казначейський рахунок, його структура, значення для виконання бюджету

Відкриття бюджетних рахунків для зарахування надходжень

Тема 6 Казначейське обслуговування бюджетів за доходами

Основні положення про організацію роботи в органах Державного казначейства за доходами

Операції за надходженнями до загального та спеціального фондів бюджету

Операції за платежами, які розподіляються між загальним та спеціальним фондами, держаними та місцевими бюджетами

Операції за власними надходженнями бюджетних установ

Тема 7 Казначейське обслуговування бюджетів за видатками

Організація виконання державного бюджету за видатками

Формування мережі розпорядників бюджетних коштів

Облік бюджетних асигнувань та контроль за їх дотриманням

Казначейське обслуговування одержувачів бюджетних коштів. Порядок готівкового обслуговування клієнтів.

Облік, звітність та контроль використання коштів Державного бюджету

Тема 8 Особливості казначейського виконання місцевих бюджетів

Призначення та необхідність переходу на казначейську систему обслуговування місцевих бюджетів. Основні функції Казначейства з обслуговування місцевих бюджетів.

Операції за платежами до загального та спеціального фондів. Операції за платежами, що розподіляються

Основні положення казначейського обслуговування місцевих бюджетів за видатками

Облік бюджетних зобов'язань та контроль бюджетних повноважень

Тема 9 Контроль у системі казначейства

Зміст і призначення, види, форми та методи фінансового контролю.

Органи державного фінансового контролю, їх функції.

Організація фінансового контролю у системі казначейства.

Внутрішній контроль в органах державного казначейства.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОБОТИ З ЛІТЕРАТУРОЮ

Опрацювання матеріалу потрібно починати з прочитання всього тексту.

Після прочитання тексту необхідно:

1 Виділити основне;

2 Усвідомити зв'язок між теоретичними положеннями і практикою;

3 Закріпити прочитане у свідомості;

4 Пов'язати нові знання з попередніми у даній галузі;

5 Перейти до заключного етапу засвоєння і опрацювання - записам.

У процесі роботи над темою тлумачення спеціальних термінів та понять знаходити в словнику іншомовних слів, словниках технічних термінів та у додатку до самостійної роботи.

Незрозумілі місця, фрази, вирази перечитувати декілька раз, щоб зрозуміти їхній смисл.

У тексті зустрічаються окремі слова, фрази, або цілі речення, що виділені курсивом, жирним шрифтом, це свідчить про акцент автора на основному.

Записи необхідно вести розбірливо і чітко. Вони можуть бути короткі або розгорнуті, повинні носити тезисний характер і бути логічно послідовними.

Для зручності користування записами необхідно залишати поля для заміток і вільні рядки для доповнень. Записи не повинні бути одноманітними.

В них необхідно виділяти важливі місця, головні слова, які акцентуються різним шрифтом або різним кольором шрифтів, підкреслюванням, замітками на полях, рамками, стовпчиками тощо.

Записи можуть бути у вигляді конспекту, простих або розгорнутих тез, цитат, виписок.

Конспект (лат. огляд) - це коротка, стисла, послідовно викладена за текстом універсальна форма запису основного змісту прочитаного, яка може супроводжуватись різними вищезгаданими записами.

Складання конспекту зводиться до коротких записів змісту кожного заголовку плану. Виділяючи основні думки, положення, підтвердження прикладами. Всі питання плану повинні бути пов'язані між собою.

Виписки використовуються за необхідності викладання найбільш важливих місць, фактів, цифрових даних, точного формулювання правил та законів.

Цитата (лат. визнавати) - це послідовний вислів, яким підкреслюється положення тексту. Вона зберігає гостроту висловлювання автора, виписується послідовно, грамотно і вказується джерело цитати.

Навички конспектування виробляють уміння студента до написання рефератів.

Реферат (лат. докладувати, повідомляти) - це короткий виклад суттєвості змісту якої-небудь книги, теми, чи окремого питання прочитанного джерела.

Реферат викладають у вигляді вільного запису своїми словами, дотримуючись послідовності фактів згідно з джерелами і супроводжуючі текст виписками, цитатами, ілюстративними матеріалами. Необхідно привчити студентів користуватись великою кількістю джерел для написання реферату. Це дає можливість повноцінно висвітлювати тему і навчитись зіставляти вислови, думки, що є рушійним фактором до навичок елементів дослідницького мислення.

КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ

Адміністративний контроль — це сукупність процедур, згідно яких керівництво органу Державного казначейства делегує свої повноваження, зокрема ефективність, продуктивність та безпека процедур обробки інформації; наявність процедур, які чітко розмежовують завдання та відповідальність служб і працівників органу Державного казначейства; збереження цінностей та активів; безпека працівників органу Державного казначейства.

Безготівкові розрахунки — перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки утримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки утримувачів коштів. Ці розрахунки проводяться банком на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в електронному вигляді

Бухгалтерський контроль — це сукупність процедур, що дають змогу забезпечити збереження активів бюджетів та достовірність звітності, що складається на основі даних, отриманих від підрозділів, які відповідають за проведення конкретних операцій.

Бухгалтерський облік — процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень.

Бюджет — план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду.

Бюджети місцевого самоврядування — бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань.

Бюджетна класифікація — єдине систематизоване згрупування доходів, видатків (в тому числі кредитування за вирахуванням погашення) та фінансування бюджету за ознаками економічної сутності, функціональної діяльності, організаційного устрою та іншими ознаками відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів.

Бюджетна програма — систематизований перелік заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети та завдань, виконання яких пропонує та здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій.

Бюджетна система України — сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права.

Бюджетна установа — орган, установа чи організація, визначена Конституцією України, а також установа чи організація, створена у встановленому порядку органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим чи органами місцевого самоврядування, яка повністю утримується за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевих бюджетів.

Бюджетне асигнування — це повноваження розпорядника бюджетних коштів щодо розподілу між підвідомчими структурами виділених йому бюджетних асигнувань із загального фонду державного бюджету або на використання бюджетних призначень.

Бюджетне зобов'язання — будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з якими необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або у майбутньому.

Бюджетне фінансове зобов'язання — зобов'язання розпорядника або одержувача бюджетних коштів сплатити кошти за будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, тобто — кредиторська заборгованість та/або попередня оплата, яка передбачена законодавством;

Бюджетне планування — система обґрунтованих заходів щодо визначення критеріїв розподілу коштів і використання фінансових ресурсів.

Бюджетне правопорушення — недотримання учасником бюджетного процесу, встановленого Бюджетним кодексом та іншими нормативно - правовими актами порядку складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджету чи звіту про виконання бюджету.

Бюджетне призначення — повноваження, надане головному розпоряднику бюджетних коштів Бюджетним кодексом, законом про Державний бюджет України або рішенням про місцевий бюджет, що має кількісні та часові обмеження та дозволяє надавати бюджетні асигнування.

Бюджетний запит — документ, підготовлений розпорядником бюджетних коштів, що містить пропозиції з відповідними обґрунтуваннями щодо обсягу бюджетних коштів, необхідних для його діяльності на наступний бюджетний період.

Бюджетний період — час, впродовж якого є чинним затверджений бюджет.

Бюджетний процес — регламентована нормами права діяльність, пов'язана із складанням, розглядом, затвердженням бюджетів, їх виконанням і контролем за їх виконанням, розглядом звітів про виконання бюджетів, що складають бюджетну систему України.

Бюджетний розпис — документ, в якому встановлюється розподіл доходів та фінансування бюджету, бюджетних асигнувань головним розпорядникам бюджетних коштів по певних періодах року відповідно до бюджетної класифікації.

Бюджетні рахунки — це рахунки, які відкриваються в органах Державного казначейства для зарахування надходжень, здійснення операцій клієнтів з бюджетними коштами та здійснення операцій, пов'язаних з обслуговуванням зовнішніх і внутрішніх боргових зобов'язань, загальнодержавних видатків, а також рахунки для обліку операцій із фінансування бюджетів.

Бюджетні рахунки для зарахування надходжень (рахунки за надходженнями) — рахунки для зарахування податкових, неподаткових, інших надходжень, справляння яких передбачено законодавством України, включаючи трансферти, дарунки, гранти та кошти, залучені до бюджетів від розміщення цінних паперів, отриманих кредитів тощо.

Бюджетні рахунки для операцій клієнтів з бюджетними коштами — рахунки для здійснення операцій за асигнуваннями, передбаченими на виконання відповідних заходів у місцевих бюджетах, які відкриваються розпорядникам коштів і поділяються на: а) реєстраційні рахунки, які відкриваються розпорядникам коштів бюджетів за відповідними кодами бюджетної класифікації видатків для обліку операцій з виконання загального фонду кошторисів; б) спеціальні реєстраційні рахунки, які відкриваються розпорядникам коштів

бюджетів за відповідними кодами бюджетної класифікації видатків для обліку операцій з виконання спеціального фонду кошторисів.

Видатки бюджету згідно з Бюджетним кодексом — це кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум. У Кодексі наводиться також термін витрати бюджету, під яким слід розуміти видатки бюджету та кошти на погашення основної суми боргу.

Витрати бюджету — видатки бюджету та кошти на погашення основної суми боргу.

Виписка з рахунку — документ, у якому вказують суми операцій, а також початковий та кінцевий залишки коштів на рахунку.

Відкриті асигнування — це право, надане головним розпорядникам та розпорядникам бюджетних коштів нижчого рівня, щодо розподілу виділених асигнувань загального і спеціального фондів Державного бюджету підвідомчим установам (одержувачам бюджетних коштів) та використання бюджетних асигнувань з урахуванням взятих зобов'язань.

Внутрішній казначейський контроль — це сукупність процедур, які забезпечують достовірність та повноту інформації, яка передається керівництву Державного казначейства, дотримання положень нормативних актів під час здійснення операцій Державного казначейства з виконання бюджетів.

Внутрішньодержавна платіжна система — платіжна система, в якій платіжна організація є резидентом та яка провадить свою діяльність і забезпечує проведення переказу коштів суто в межах України.

Головні розпорядники бюджетних коштів — бюджетні установи в особі їх керівників, які відповідно до положень Бюджетного Кодексу отримують повноваження шляхом встановлення бюджетних призначень.

Готівка (готівкові кошти) — це грошові знаки національної валюти України — банкноти і монети, у тому числі обігові, пам'ятні та ювілейні монети, які є дійсними платіжними засобами.

Готівкові розрахунки — платежі готівкою підприємств (підприємців) та фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги), а також за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна.

Державна гарантія — зобов'язання держави в особі Кабінету Міністрів України, що діє через Міністерство фінансів України, повністю або частково виконати платежі на користь кредитора у випадку невиконання позичальником, іншим німе Україна, зобов'язань щодо повернення грошових коштів на умовах строковості та платності.

Державне казначейство — це самостійна організаційна одиниця, яка формує власну кадрову, господарську та інформаційно-технічну політику розвитку казначейської системи.

Державний борг (борг місцевого самоврядування) — загальна сума заборгованості держави (місцевого самоврядування), яка складається з усіх випущених і непогашених боргових зобов'язань держави (місцевого самоврядування), включаючи боргові зобов'язання держави (міських рад), що вступають в дію в результаті виданих гарантій за кредитами, або зобов'язань, що виникають на підставі законодавства або договору;

Державний внутрішній борг України — строкові боргові зобов'язання Уряду України у грошовій формі. Складається із заборгованості минулих років та заборгованості, що знову виникає по боргових зобов'язаннях Уряду України.

Державний зовнішній борг — це сукупність боргових зобов'язань держави, що виникли в результаті запозичення держави на зовнішньому ринку.

Державні запозичення — залучення державою в особі Кабінету Міністрів України, через Міністерство фінансів України грошових коштів, іншого майна та майнових прав, яке передбачає прийняття зобов'язань щодо грошових коштів на умовах строковості, платності та повернення.

Державні цільові фонди — це фонди, створені відповідно до законів України, які формуються за рахунок визначених законами України податків, зборів (обов'язкових платежів) юридичних осіб незалежно від форм власності та фізичних осіб.

Дефіцит бюджету — перевищення видатків бюджету над його доходами.

Дотація вирівнювання — міжбюджетний трансферт на вирівнювання доходної спроможності бюджету, який його отримує.

Доходи державного бюджету — це фінансові ресурси держави, що використовуються для виконання функцій, закріплених законами за державою. Доходи державного бюджету утворюються за рахунок надходжень на безповоротній основі, справляння яких передбачене законодавством України.

Доходи від операцій з капіталом охоплюють реалізацію основного капіталу, державних запасів, землі та нематеріальних активів і включають: надходження від продажу основного капіталу; надходження від реалізації державних запасів товарів; надходження від продажу землі та нематеріальних активів; податки на фінансові операції та операції з капіталом.

Економічний аналіз — взаємопов'язані й взаємозумовлені методи вивчення і наукового дослідження певних явищ, процесів, дій, результатів. У економіці застосовується з метою виявлення закономірностей і тенденцій розвитку економічних процесів, встановлення та оцінки основних факторів, що позитивно чи негативно впливають на показники ефективності. Результати економічного аналізу використовують для прогнозування і перспективного планування економічних процесів, а також для розробки програм і рекомендацій подальшого ефективного розвитку, прибуткової діяльності.

Електронний розрахунковий документ — документ, інформація в якому представлена у формі електронних даних, включаючи відповідні реквізити розрахункового документа, який може бути сформований, переданий, збережений і перетворений у візуальну форму представлення електронними засобами.

Електронні документи — розрахункові документи, повідомлення визначеного формату, які містять встановлені реквізити і несуть інформацію про перерахування коштів у вигляді файлу при передачі електронною поштою.

Єдиний казначейський рахунок (ЄКР) — це рахунок, відкритий Державному казначейству України в Національному банку України для обліку коштів та здійснення розрахунків у Системі електронних платежів Національного банку України.

Загальна фінансова звітність про виконання бюджетів — це звітність органів Державного казначейства України та розпорядників бюджетних коштів, яка використовується для ухвалення управлінських рішень щодо виконання бюджетів Державним казначейством України, а також Міністерством фінансів України, Кабінетом Міністрів України, Верховною Радою України, податковими органами, органами статистики, та для відкритого опублікування.

Закон про Державний бюджет України — закон, який затверджує повноваження органам державної влади здійснювати виконання Державного бюджету України протягом бюджетного періоду.

Залишок бюджетних коштів — обсяг коштів на рахунках відповідного бюджету та розпорядників коштів цього бюджету на кінець дня.

Запозичення — операції, пов'язані з отриманням бюджетом коштів на умовах повернення, платності та строковості, в результаті яких виникають зобов'язання держави чи місцевого самоврядування перед кредиторами.

Зобов'язання — це відповідальність розпорядника коштів бюджету як споживача товарів, робіт, послуг, що виникає із договорів (угод, замовлень), згідно з якими він повинен сплатити належну суму виконавцю за умов реалізації цих договорів.

Комплексна система захисту інформації (КСЗІ) — сукупність організаційних і інженерних заходів, програмно-апаратних засобів, що забезпечує в АС захист інформації від несанкціонованих дій щодо неї, зокрема, від несанкціонованого доступу.

Інші бюджетні рахунки — рахунки, які відкриваються за відповідними кодами бюджетної класифікації для здійснення операцій з обслуговування внутрішніх та зовнішніх боргових зобов'язань держави та, в окремих випадках, для здійснення загальнодержавних видатків, передбачених законом України про Державний бюджет України на відповідний рік.

Казначейська політика — це політика використання можливостей уряду справляти податки і здійснювати витрати Державного бюджету для регулювання рівня ділової активності та вирішення різних соціальних задач.

Кліринг — механізм, що охоплює збирання, сортування, реконструкцію та проведення взаємозаліку зустрічних вимог учасників платіжної системи, а також обчислення за кожним із них сумарного сальдо за визначений період між загальними обсягами вимог та зобов'язань.

Коефіцієнт вирівнювання — коефіцієнт, що застосовується при розрахунку обсягу дотації вирівнювання та коштів, що передаються до Державного бюджету України з місцевих бюджетів, з метою зміцнення доходної бази бюджетів місцевого самоврядування.

Конфіденційність інформації — це властивість інформації бути недоступною для несанкціонованого ознайомлення. Конфіденційність властива лише інформації з обмеженим доступом.

Кореспондентські відносини ДКУ — це договірні відносини між ДКУ та НБУ стосовно здійснення платежів, розрахунків, що їх виконує НБУ за дорученням ДКУ і його коштом.

Кошик доходів бюджетів місцевого самоврядування — податки і збори (обов'язкові платежі), що закріплені Бюджетним кодексом на постійній основі за бюджетами місцевого самоврядування та враховуються у визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів.

Кошторис є основним плановим документом бюджетної установи, який надає повноваження на отримання доходів і здійснення видатків, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання установою своїх функцій і досягнення цілей, визначених на бюджетний період згідно з бюджетними призначеннями.

Кредитування за вирахуванням погашення — операції, пов'язані з наданням коштів з бюджету на умовах повернення, платності та строковості, в результаті яких з'являються зобов'язання перед бюджетом, та операції, пов'язані з поверненням цих коштів до бюджету.

Меморіальний ордер — розрахунковий документ, який складається за ініціативою банку для оформлення операцій щодо списання коштів з рахунка платника і внутрішньобанківських операцій відповідно до цього Закону та нормативно-правових актів Національного банку України.

Мережа розпорядника — згурпована розпорядником коштів бюджету згідно з чинним законодавством вичерпна інформація щодо установ (організацій), які у своїй діяльності підпорядковані цьому розпоряднику, та діяльність яких координується через нього, а також підприємств, розрахункових організацій, що не мають статусу бюджетних установ, які одержують безпосередньо через цього розпорядника кошти з бюджету як фінансову підтримку, або уповноважені органами державної влади на виконання державних цільових програм та надання послуг.

Міжбюджетні відносини — це відносини між державою та місцевим самоврядуванням щодо забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами, необхідними для виконання функцій, передбачених Конституцією України та законами України.

Міжбюджетні трансферти — кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого.

Місцевий фінансовий орган — установа, що відповідно до законодавства України здійснює функції по складанню, виконанню місцевих бюджетів, контролю за витратанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету.

Місцеві бюджети — це обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах та бюджети місцевого самоврядування. До складу бюджетів місцевого самоврядування відносять бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань.

Надходження до бюджету — доходи бюджету та кошти, залучені в результаті взяття боргових зобов'язань органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим або органами місцевого самоврядування.

Не бюджетне зобов'язання — будь-яке зобов'язання за коштами державного та/або місцевих бюджетів, узяті розпорядниками або одержувачами бюджетних коштів без відповідних бюджетних асигнувань або ж з перевищенням повноважень, установлених Бюджетним кодексом України, законом України про Державний бюджет України та рішенням про місцевий бюджет на відповідний рік.

Не бюджетні рахунки — рахунки, які відкриваються органами Державного казначейства України у випадках, передбачених законодавчими та іншими нормативно-правовими актами, підприємствам, установам, організаціям за операціями, що не належать до операцій з виконання бюджетів.

Неподаткові надходження включають усі безповоротні надходження, крім доходів від продажу капіталу, всі надходження по штрафних і санкціях, крім штрафів за порушення

податкового законодавства, а також добровільні, невідплатні поточні надходження з недержавних джерел.

Обстеження — збір та реєстрація даних огляду, моніторингу та інших процедур, пов'язаних з визначенням наявності або відсутності регульованого шкідливого організму в даній зоні (ареалі).

Одержувачі бюджетних коштів — це підприємства і госпрозрахункові організації, громадські та інші організації, що не мають статусу бюджетної установи, які одержують кошти з бюджету як фінансову підтримку або уповноважені органами державної влади на виконання загальнодержавних програм, надання послуг безпосередньо через розпорядників.

Оперативний звіт — щоденний, тижневий, декадний або звіт за інший період, який визначено Державним казначейством України.

Органи стягнення — податкові, митні та інші державні органи, яким відповідно до закону надано право стягнення до бюджету податків, зборів (обов'язкових платежів) та інших надходжень.

План рахунків бухгалтерського обліку виконання Державного та місцевих бюджетів органами Державного казначейства — систематизований перелік рахунків бухгалтерського обліку, що використовується для детальної та повної реєстрації всіх фінансових операцій і забезпечення потреб складання фінансової звітності згідно з вимогами бюджетного процесу на відповідний бюджетний рік.

Платежі державного бюджету — переказ коштів від держави до зовнішнього утримувача і навпаки — від зовнішнього утримувача до держави.

Платіж — погашення зобов'язання, що виникло в поточному або попередніх бюджетних періодах.

Платіжна вимога — розрахунковий документ, що містить вимогу стягувача або при договірному списанні утримувача до обслуговуючого платника банку здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок утримувача.

Платіжна вимога-доручення — розрахунковий документ, що містить вимогу утримувача безпосередньо до платника сплатити суму коштів та доручення платника банку, що його обслуговує, здійснити переказ визначеної платником суми коштів зі свого рахунка на рахунок отримувача.

Платіжна система — це платіжна організація, члени платіжної системи та сукупність відносин, що виникають між ними при проведенні переказу грошей. Платіжна система виконання державного бюджету є частиною національної платіжної системи, у якій держава виконує функції отримувача і відправника платежів державного бюджету.

Платіжне доручення — розрахунковий документ, який містить доручення платника банку або іншій установі — члену платіжної системи, що його обслуговує, здійснити переказ визначеної в ньому суми коштів зі свого рахунка на рахунок отримувача.

Перевірка — це обстеження та вивчення окремих сторін фінансової господарської діяльності підприємства, організації, установи або їх підрозділів.

Переказ коштів — рух певної суми коштів з метою її зарахування на рахунок отримувача або видачі йому у готівковій формі. Ініціатор та утримувач можуть бути однією і тією ж особою.

Повноваження на майбутні бюджетні зобов'язання — повноваження на взяття бюджетного зобов'язання здійснювати платежі в бюджетному періоді, що настає після закінчення поточного бюджетного періоду.

Податкові надходження — це передбачені податковим законодавством України загальнодержавні і місцеві податки, збори та обов'язкові платежі. У Бюджетному кодексі закріплено, що податкові надходження державного бюджету справляються відповідно до чинного податкового законодавства.

Позабалансові рахунки — рахунки, що використовуються для обліку цінностей та документів, які не належать ні до активів, ні до пасивів, зокрема: розрахункових документів, які не оплачені в строк.

Політика бухгалтерського обліку виконання державного бюджету — принципи, методи, договори, правила та процедури, до яких вдаються учасники бюджетного процесу під час підготовки та представлення фінансових звітів.

Проект бюджету — проект плану формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, що здійснюються органами державної влади та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду, який є невід'ємною частиною проекту закону про державний бюджет або проекту рішення відповідної ради про місцевий бюджет.

Профіцит бюджету — перевищення доходів бюджету над його видатками.

Рахунок — це спосіб групування фінансово-економічної інформації для її поточного відображення в бухгалтерському обліку і для здійснення контролю за рухом і станом коштів: за їх надходженням, зарахуванням і перерахуванням за призначенням.

Ревізія — найбільш розповсюджений метод бюджетного контролю; це система контрольних дій, які направлені на всебічну перевірку фінансової господарської діяльності підприємств, установ, організацій, а також роботи фінансових органів щодо складання і виконання бюджету з метою встановлення законності проведених операцій, дотримання фінансової дисципліни, порядку і правил організації обліку, достовірності звітності.

Реєстр бухгалтерського обліку — документ для систематизації реєстрації та накопичення інформації, яка міститься у первинних документах з метою відображення її на рахунках обліку і у бухгалтерській звітності.

Реєстри синтетичного та аналітичного обліку операцій — носії спеціального формату у вигляді відомостей, книг, журналів, карток обліку тощо. їх призначення полягає у хронологічному, систематичному чи комбінованому накопиченню, групуванню та узагальненню інформації з первинних документів.

Рішення про місцевий бюджет — нормативно-правовий акт відповідної ради, виданий в установленому законодавством України порядку, що містить затверджені повноваження відповідно місцевій державній адміністрації або виконавчому органу місцевого самоврядування здійснювати виконання місцевого бюджету протягом бюджетного періоду.

Розпорядники бюджетних коштів — бюджетні установи в особі їх керівників, уповноважені на отримання бюджетних асигнувань, взяття бюджетних зобов'язань та здійснення видатків з бюджету.

Система електронних міжбанківських переказів Національного банку (СЕМП) — складається із системи електронних платежів (СЕП) та системи термінових переказів (СТП), координацію роботи яких забезпечує система моніторингу технічних рахунків (СМТР).

Система електронних платежів Національного банку України (СЕП НБУ) — державна платіжна система, що забезпечує здійснення розрахунків в електронній формі між банками як за дорученням клієнтів, так і за зобов'язаннями банків на всій території України.

Система термінових переказів (СТП) НБУ — це складова частина СЕМП, що забезпечує проведення міжбанківських переказів в режимі реального часу з індивідуальним обробленням міжбанківських електронних розрахункових документів, за якими списання грошей з кореспондентського рахунку банківської установи платника та зарахування грошей на кореспондентський рахунок банківської установи отримувача виконується одночасно.

Субвенції — міжбюджетні трансферти для використання на певну мету в порядку, визначеному тим органом, який прийняв рішення про надання субвенції.

Технічний захист інформації (ТЗІ) — це діяльність, спрямована на забезпечення інженерно-технічними заходами конфіденційності, цілісності та доступності інформації, а об'єктом захисту є важлива для держави, суспільства та особи інформація, в тому числі відкрита, охорона якої забезпечується відповідно до законодавства.

Трансакційна автоматизована система Казначейства (ТАСК) — це система реєстрації, обліку, організації платіжного документообігу, генерації звітності щодо фінансових операцій, які здійснюються учасниками бюджетного процесу в ході їхньої діяльності та виконання державного бюджету, місцевих бюджетів, а також спеціальних та інших власних коштів установ та організацій, що утримуються за рахунок цих коштів.

Трансферти — це кошти, одержані від інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі.

Управління державним боргом — комплекс заходів, що приймаються державою в особі її уповноважених органів щодо визначення місць і умов розміщення і погашення

державних позик, а також забезпечення гармонізації інтересів позичальників, інвесторів і кредиторів.

Учасники безготівкових розрахунків — банки та їх філії, підприємства, фізичні особи, з рахунків яких списуються або на рахунки яких зараховуються кошти.

Учасник платіжної системи — юридична або фізична особа — суб'єкт відносин, що виникають при проведенні переказу коштів, ініційованого за допомогою платіжного інструмента цієї платіжної системи.

Фінансова (бухгалтерська) звітність — це система взаємопов'язаних узагальнюючих показників, що відображають фінансовий стан бюджету та результати його виконання за звітний період. Метою складання фінансової звітності про виконання бюджету є надання повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан і виконання бюджету користувачам для прийняття економічних рішень.

Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості — гарантований державою в межах наявних бюджетних ресурсів рівень фінансового забезпечення повноважень місцевих державних адміністрацій та виконавчих органів місцевого самоврядування, що використовується для визначення обсягу міжбюджетних трансфертів.

Фінансування бюджету — надходження та витрати у зв'язку із зміною обсягу боргу, а також зміною залишку готівкових коштів по бюджету, які використовуються для покриття різниці між доходами і видатками бюджету.

Лекція № 1

Тема: Вступ

Мета: Оволодіти знаннями про сутність бюджетного устрою та необхідність казначейської системи

Методи: словесний

План:

1. Бюджетний устрій та бюджетна система України. Мета створення казначейської системи виконання державного бюджету.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

лекція, підручники, наочні посібники.

Література:

1 Сучасна бюджетна система: правила та процедури: Навчальний посібник / [За заг. ред. В. В. Зубенка]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-П) впровадження». – К., 2017. –с.16-20

2 Казначейська справа: навчальний посібник /К.С.Опалко, І.І.Булах, Н.О. Соколовська та ін. – К.: Аграрна освіта, 2014. –с. 6-8

Лекція № 2

Тема: Становлення та розвиток казначейської справи в Україні. Необхідність та причини створення Державного казначейства України.

Мета: Ознайомитися з причинами створення Державного казначейства на Україні та з'ясувати його необхідність

Методи: словесний

План:

1. Необхідність та причини створення Державного казначейства на Україні.

2. Етапи створення та розвитку Казначейства України

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

лекція, підручники, наочні посібники.

Література:

1 Казначейська справа: навчальний посібник /К.С.Опалко, І.І.Булах, Н.О. Соколовська та ін. – К.: Аграрна освіта, 2014. –с. 12-20

2 Попова Л. М., Попова С.М., Успенко В.І. Казначейська справа. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. –с.7-9

Лекція № 3

Тема: Нормативно-правове регулювання казначейської справи в Україні

Мета: Ознайомитися з основними положеннями нормативно-правових актів, які регулюють діяльність казначейської системи України

Методи: словесний

План:

1. Склад бюджетного законодавства
2. Рівні нормативного регулювання діяльності органів ДКСУ та основні нормативно-правові акти, що регулюють роботу Державної казначейської служби України

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

лекція, підручники, наочні посібники.

Література:

1 Казначейська справа: навчальний посібник /К.С.Опалко, І.І.Булах, Н.О. Соколовська та ін. – К.: Аграрна освіта, 2014. –с. 21-32

2 Сучасна бюджетна система: правила та процедури: Навчальний посібник / [За заг. ред. В. В. Зубенка]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження». – К., 2017. –с. 14-16

3 Бюджетний Кодекс України від 8 липня 2010 року №2457 –VI.

Лекція № 4

Тема: Організаційна структура та бюджетні повноваження Державного казначейства України. Структура органів Державного казначейства в Україні. Функції та повноваження ДКСУ.

Мета: Ознайомитися з основними складовими органів Державного казначейства України, його функціями та повноваженнями.

Методи: словесний

План:

1. Організаційна структура Державної казначейської служби України.
2. Функції та повноваження Казначейства України.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН: лекція, підручники, наочні посібники.

Література:

1 Казначейська справа: навчальний посібник /К.С.Опалко, І.І.Булах, Н.О. Соколовська та ін. – К.: Аграрна освіта, 2014. – с.33-44

2 Попова Л. М., Попова С.М., Успенко В.І. Казначейська справа. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. –с. 9-18

3 Положення про Державну казначейську службу України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 215

Лекція № 5

Тема: Організаційна структура та бюджетні повноваження Державного казначейства України. Класифікація доходів бюджету. Класифікація видатків та кредитування бюджету.

Мета: Ознайомитися з бюджетною класифікацією

Методи: словесний

План:

1. Бюджетна класифікація.
2. Класифікація доходів бюджету.
3. Класифікація видатків та кредитування бюджету.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН: лекція, підручники, наочні посібники.

Література:

1 Казначейська справа: навчальний посібник /К.С.Опалко, І.І.Булах, Н.О. Соколовська та ін. – К.: Аграрна освіта, 2014. – с.89-92, 108-115

2 Попова Л. М., Попова С.М., Успаленко В.І. Казначейська справа. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. –с. 85-86

3 Класифікація доходів та видатків бюджету, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 14.01.2011 № 11

Лекція № 6

Тема: Організаційна структура та бюджетні повноваження Державного казначейства України. Класифікація фінансування бюджету та боргу.

Мета: Ознайомитися з бюджетною класифікацією

Методи: словесний

План:

1. Класифікація фінансування бюджету.
2. Класифікація боргу.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН: лекція, підручники, наочні посібники.

Література:

1 Казначейська справа: навчальний посібник /К.С.Опалко, І.І.Булах, Н.О. Соколовська та ін. – К.: Аграрна освіта, 2014. – с.89-92, 108-115

2 Попова Л. М., Попова С.М., Успаленко В.І. Казначейська справа. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. –с. 85-86

3 Класифікація доходів та видатків бюджету, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 14.01.2011 № 11

Лекція № 7

Тема: Бухгалтерський облік і звітність про виконання бюджетів. План рахунків виконання державного та місцевих бюджетів. Синтетичний та аналітичний облік операцій.

Мета: Визначити порядок здійснення синтетичного та аналітичного обліку операцій;

Методи: словесний

План:

- 1 План рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів.
- 2 Синтетичний та аналітичний облік операцій

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

лекція, підручники, наочні посібники.

Література:

1 Казначейська справа: навчальний посібник /К.С.Опалко, І.І.Булах, Н.О. Соколовська та ін. – К.: Аграрна освіта, 2014. – с.155-198

2 Попова Л. М., Попова С.М., Успаленко В.І. Казначейська справа. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – с. 92-101

3 Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку виконання державного і місцевих бюджетів, затверджена наказом Державного казначейства України від 28.11.2000 № 119 (зі змінами і доповненнями)

4 Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності про виконання державного та місцевих бюджетів в органах Державної казначейської служби України, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 21.10.2013 № 885.

Лекція № 8

Тема: Бухгалтерський облік і звітність про виконання бюджетів. Звітність у системі Державного казначейства.

Мета: Охарактеризувати склад річної звітності щодо виконання Державного бюджету України

Методи: словесний

План:

1. Характеристика звітності про виконання бюджетів.
2. Порядок складання та подання звітності бюджетними установами

3. Складання та подання звітності про виконання державного бюджету органами казначейства України

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

лекція, підручники, наочні посібники.

Література:

1 Казначейська справа: навчальний посібник /К.С.Опалко, І.І.Булах, Н.О. Соколовська та ін. – К.: Аграрна освіта, 2014. – с.198-214

2 Попова Л. М., Попова С.М., Успенко В.І. Казначейська справа. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – с. 104-110

3 Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності про виконання державного та місцевих бюджетів в органах Державної казначейської служби України, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 21.10.2013 № 885.

Лекція № 9

Тема: Платіжна система виконання бюджетів. Єдиний казначейський рахунок, його структура, значення для виконання бюджету.

Мета: З'ясувати сутність платіжної системи та ознайомитися зі структурою єдиного казначейського рахунку та з'ясувати його значення для виконання бюджету

Методи: словесний

План:

1. Сутність платіжної системи

2. Єдиний казначейський рахунок, його структура, значення для виконання бюджету.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

лекція, підручники, наочні посібники.

Література:

1 Казначейська справа: навчальний посібник /К.С.Опалко, І.І.Булах, Н.О. Соколовська та ін. – К.: Аграрна освіта, 2014. – с. 59-69

2 Попова Л. М., Попова С.М., Успенко В.І. Казначейська справа. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – с. 19-24

3 Положення про єдиний казначейський рахунок, затверджене наказом Державного казначейства від 26.06.2002 № 122 (в редакції наказу Державного казначейства України від 30.11.2010 № 449)

Лекція № 10

Тема: Казначейське обслуговування бюджету за доходами. Операції за надходженнями до загального і спеціального фондів бюджету.

Мета: Визначення порядку здійснення операцій за надходженнями до загального та спеціального фондів бюджету

Методи: словесний

План:

1. Поняття касового виконання державного бюджету за доходами.

2. Операції за надходженнями до загального фонду бюджету.

3. Операції за надходженнями до спеціального фонду бюджету.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

лекція, підручники, наочні посібники.

Література:

1 Казначейська справа: навчальний посібник /К.С.Опалко, І.І.Булах, Н.О. Соколовська та ін. – К.: Аграрна освіта, 2014. – с. 89-108

2 Попова Л. М., Попова С.М., Успенко В.І. Казначейська справа. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – с. 27-40

3 Порядок казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 29.01.2013 № 43.

Лекція № 11

Тема: Обслуговування бюджетів за видатками. Облік бюджетних асигнувань та контроль за їх дотриманням.

Мета: Визначення порядку відображення в обліку бюджетних асигнувань та організація контролю за їх дотриманням

Методи: словесний

План:

1. Кошторис бюджетної установи.
2. Облік бюджетних асигнувань та контроль за їх дотриманням.
3. Порядок відкриття асигнувань із загального та спеціального фондів державного бюджету

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

лекція, підручники, наочні посібники.

Література:

- 1 Казначейська справа: навчальний посібник /К.С.Опалко, І.І.Булах, Н.О. Соколовська та ін. – К.: Аграрна освіта, 2014. – с. 108-137.
- 2 Попова Л. М., Попова С.М., Успенко В.І. Казначейська справа. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – с. 45-50
- 3 Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 12.03.2012 № 333 (у редакції наказу Міністерства фінансів України 21.06.2012 № 754)
- 4 Порядок казначейського обслуговування державного бюджету за витратами, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2012 № 1407.

Лекція № 12

Тема: Обслуговування бюджетів за видатками. Казначейське обслуговування бюджетних коштів. Порядок готівкового обслуговування клієнтів.

Мета: Охарактеризувати сутність казначейського обслуговування одержувачів бюджетних коштів

Методи: словесний

План:

- 1 Здійснення видатків розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів
- 2 Здійснення операцій за рахунок власних надходжень бюджетних установ
- 3 Порядок оформлення документів для виплати готівки розпорядникам або одержувачам бюджетних коштів

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

лекція, підручники, наочні посібники.

Література:

- 1 Казначейська справа: навчальний посібник /К.С.Опалко, І.І.Булах, Н.О. Соколовська та ін. – К.: Аграрна освіта, 2014. – с. 108-137.
- 2 Попова Л. М., Попова С.М., Успенко В.І. Казначейська справа. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – с. 50-58
- 3 Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 12.03.2012 № 333 (у редакції наказу Міністерства фінансів України 21.06.2012 № 754)
- 4 Порядок казначейського обслуговування державного бюджету за витратами, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2012 № 1407.

Лекція № 13

Тема: Особливості казначейського виконання місцевих бюджетів. Операції за платежами до загального та спеціального фондів. Операції за платежами, що розподіляються.

Мета: Охарактеризувати особливості операцій за платежами до загального та спеціального фондів бюджету та операцій, що розподіляються

Методи: словесний

План:

1. Основні положення про організацію роботи з обслуговування місцевих бюджетів.
- 2 Операції за платежами до загального фонду бюджету.
- 3 Операції за платежами до спеціального фонду бюджету.
- 4 Операції за платежами, що розподіляються

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

лекція, підручники, наочні посібники.

Література:

- 1 Попова Л.М., Попова С.М., Успенко В.І. Казначейська справа. Навчальний посібник.- К: Центр учбової літератури, 2011. – 164 с.
- 2 Порядок казначейського обслуговування місцевих бюджетів, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 23.08.2012 № 938.

Лекція № 14

Тема: Контроль у системі казначейства.

Мета: Охарактеризувати порядок та методику здійснення внутрішнього контролю, що здійснюється в органах державного казначейства

Методи: словесний

План:

1. Органи державного фінансового контролю, їх функції.
2. Внутрішній контроль в органах державного казначейства.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

лекція, підручники, наочні посібники.

Література:

- 1 Казначейська справа: навчальний посібник /К.С.Опалко, І.І.Булах, Н.О. Соколовська та ін. – К.: Аграрна освіта, 2014. – с. 215-243
- 2 Попова Л. М., Попова С.М., Успенко В.І. Казначейська справа. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – с. 76-84
- 3 Бюджетний Кодекс України від 8 липня 2010 року №2457 –VI.